

CLAUDE-MARIE VADROT

Claude-Marie Vardot, barbut, fumador de pipa, bohemí i gran treballador de la paraula escrita i parlada a parts iguals. Poc em podia pensar, fa quatre dies, en ocasió del Simposi Internacional d'Escriptors i Periodistes per a l'Ecologia, que me'l tornaria a trobar a Barcelona. No podia ser d'una altra manera: tractant-se d'uns actes sobre Ecoliteratura, que coordinava l'associació Una Sola Terra, és evident que l'homenot francès hi havia de ser. En efecte, ens vam reconèixer, i, abans de pronunciar la seva conferència sobre «Els drets a la informació ambiental», vaig proposar-li que em parlés, més llargament que en les altres ocasions, de la seva vida i ofici, dels seus viatges i afany emancipatoris de la humanitat tota.

Quan ens vam trobar a l'hotel on posava, a mig matí del dia abans del Dia Mundial del Medi Ambient, l'home tornava d'un petit passeig de caràcter gòtic i em mostrava entusiasmat una rara bibliogràfica que havia trobat en una llibreria de vell. Es tractava d'un llibre de jardineria, escrit els anys cinquanta del segle xx per Noel Clarasó, el popular autor de teatre i periodista de *La Vanguardia*. Resulta que Vardot escriu, a *Le Journal du Dimanche*, una secció sobre plantes, jardins i tot plegat, i que aquests articles –em deia, entre sorprès i bastant decebut per la condició humana– tenen més ressò i acceptació que no pas les greus denúncies d'agressions ecològiques arreu del planeta que ha escrit al llarg de molts anys: Veneçuela, Cuba, Londres, Algèria...

Benvolgut Claude, has fet tantes coses... Per on vols que comencem?

Pel principi, doncs... El meu inici va ser a París, el 1938. la meua família prové de Nevers, el poble del qual, justament, es parla a *Hiroshima mon amour*, ara d'actualitat, un altre cop, pels 60 anys de la bomba atòmica. Als 20 o 21 anys, cap al 1959, vaig sol·licitar una beca d'estudis per poder viatjar i me'n vaig anar a Veneçuela, on vaig fer premsa a *El Mundo* i televisió durant dos anys. També vaig viure, amb un entusiasme fantàstic, el primer any de la Revolució cubana, on vaig conèixer el Ché Guevara. El 1961 vaig retornar a França i, al cap de poc, vaig anar a Anglaterra, on vaig estar-me un any i mig treballant a *The Daily Telegraph*. El 1962 vaig refusar anar a la guerra d'Algèria i em van ficar a la presó, però vaig conèixer un militar intel·ligent –encara que semblava impossible– que em facilità fer el servei militar a l'antiga colònia francesa com a ensenyant. No cal dir que vaig fer amistats amb gent del Front d'Alliberament Nacional algerià. Això i el que vaig viure a Cuba em refermaren en el meu determini de lluitar per un socialisme autogestionari, a l'esquerra dels partits aleshores establerts, i amb una visió que llavors en dèiem «tercermundista».

Veig que ja et ve de jove, això d'anar pel mal camí, diguem-ne...

Sí, sí, i als 30 anys, el Maig del 68, era als carrers de París amb tota la tropa d'estudiants, amb Cohn-Bendit, Krivine, Sauvageot, i va ser el primer cop que entrava en una Universitat, la Sorbona, imagina't! En aquell moment no hi entrava per estudiar, com pots suposar, sinó per

El 1962 va refusar anar a la guerra d'Algèria, el van ficar a la presó i va acabar fent de professor a l'antiga colònia.

ajudar a proclamar l'estat de revolta, que era el que també volíem els qui, uns anys abans, amb Michel Rocard al capdavant, s'havien escindit del Partit Socialista Francès per fundar el PSU, desaparegut el 1981 arran de la victòria presidencial de Mitterrand. Jo

VADROT AMB XAVIER GARCIA AL SIMPOSI ECOLITERATURA, EL PASSAT 3 DE JUNY A BARCELONA.

militava ben convençut al PSU, però va ser aquest partit que em deixà a mi.

Bé, però ja feia anys que militaves per la gran esperança ecologista.

Ah, això, sí! Aquesta no m'ha defraudat, perquè en la lluita per la salvaguarda del planeta no hi ha comitès centrals. Com pots veure, no he estat mai comunista.

Si ha de ser de la manera que hem conegut les direccions dels partits, això t'honora.

Sí, això és cert. Bé, el cas és que jo he estat autodidacte completament, i que no va ser fins als 31 anys, el 1969, que vaig assistir per primer cop a la Universitat, la París VIIIème, per fer uns cursos de geografia, ecologia i història, mentre treballava a la revista econòmica del Tercer Món *Economies Outre Mer*. Al cap dels anys, a partir de 1981, em vaig convertir en professor d'Ecologia en aquesta mateixa Universitat. Ja veus com són les coses!

PERIODISME I ACTIVISME ECOLOGISTA

I tot el teu periodisme ambientalista i ecologista com va començar?

Va ser a finals de 1968 al diari *L'Aurore*, on feia grans reportatges de política i

conflictes mundials, i on vaig ser un dels primers a escriure d'ecologia en clau d'anàlisi política, perquè fins llavors tot es reduïa a una naturalisme tipus pescador de riu. Simultàniament, escrivia per a *Politique Hebdo*, un setmanari d'extrema esquerra, i ho feia amb pseudònim. Estava molt vigilat per la policia política i vaig ser denunciat pel meu diari. Aquells anys (1970 i 1971) van ser l'inici del plantejament seriós del drama ecològic. A França es van fundar els Amics de la Terra, que venien de Califòrnia, i jo hi vaig participar amb Brice Lalonde i tota una colla, que vam promocionar, el 1974, la candidatura dels Verds a les presidencials, que encapçalava René Dumont, un dels grans homes que he conegut en aquesta vida.

publicant, més enllà d'articles i reportatges, una sèrie de llibres que em semblen fonamentals: les contaminacions de la Mediterrània, que vam presentar a Barcelona; un altre volum, *Les tigres de papier*, que era una crítica als grans grups empresarials de la premsa; després, el llibre *Tous fichés*, sobre els controls de les societats per part dels sistemes informàtics i electrònics que s'anaven implantant i, més tard, arran de l'enfonsament del sistema soviètic, el llibre *La roulette russe des nationalismes*, el 1992.

Has estat a Rússia, a Txetxènia, a Armènia, a Geòrgia...

I a França, és clar. El 1974, quan esclatà la lluita en defensa de la regió de Larzac, on els militars volien ampliar els terrenys per a les seves pràctiques, que és on vaig conèixer Jose Bové, ara molt popular. Quan el 1998, Bové i tot el seu grup d'alternatives rurals van protagonitzar una acció de boicot contra MacDonals, a Millau, el director de *Le Journal du Dimanche*, tan parisenc ell, em va dir, com si em descobrís una gran cosa: «Escolta, Claude, t'hauries d'interessar per aquest xicot de Larzac, en Jose Bové, que n'ha muntat una de grossa per allà baix». Ja et pots imaginar què li vaig contestar: «*Monsieur le directeur*, a aquest senyor fa més de vint anys que el conec!».

A Barcelona, a la nostra època, encara era pitjor: els directors sabien els merders que hi havia, però si hi anàvem era perquè hi insistíem nosaltres.

C'est pas possible!

«L'esperança ecologista no m'ha defraudat mai, perquè en la lluita per la salvaguarda del planeta no hi ha comitès centrals.»

Just acabada la conversa –i amb el pensament que en aquest món de mones, efectivament, tot és possible– acompanyo Claude-Marie Vadrot Rambla avall, on un reconegut establiment ens farà oblidar, gastronòmicament, els episodis més negres que els uns i els altres hem viscut: contaminació de rius i aires, marees negres, accidents atòmics, pèrdues de massa vegetal, matances humanes... Miro la seva figura, de no gaire alçada física, amb els seus cabells esbullits, barba bíblica emblanquinada, pipa als llavis i caminar feixuc, carregant a l'espatlla una maleta amb els deures pendents (llibres, per exemple, sobre els perills de la informàtica, la història dels ecologistes a França, el naturalista viatger...), i em dic a mi mateix: a aquest home, si estenia la mà, algú li podria fer caritat. Veig en ell la grandesa de les causes que ha servit i serveix i la senzillesa de representació amb què ho fa. Essència millor, impossible.

Des de Catalunya, els qui el vam conèixer podem dir el mateix. Però, pel que sé, tu has estat en moltes històries relacionades amb el medi ambient...

Mira, precisament, el Dia Mundial del Medi Ambient, el 5 de juny, però de 1972, vaig ser a Estocolm, on es va celebrar la primera conferència de l'ONU sobre el medi ambient humà, allà, amb tots els ministres, caps d'Estat i de govern. L'any següent vaig publicar el llibre *La déclaration des droits de la nature*, que era la visió de tot el que s'hi havia dit. Després va venir l'època del Canard Enchaîné, entre 1974 i 1982, on em vaig fer un tip de viatjar, tot informant de l'Índia, Pakistan, Israel, Palestina, Biafra i d'altres països africans, de la guerra Iran-Iraq, etcètera.

I no et van demanar mai consell?

Sí, el 1982, i durant tres anys, vaig ser conseller de la ministra de Medi Ambient, Huguette Bouchardeau, del món de l'extrema «gauche», amb Mitterrand de president i Fabius de cap del Govern. Vam intentar fer-los entendre que del «*tot nucléaire*» calia passar al «*tout solaire*», però tot plegat costa tant!

Ja ho pots ben dir. Però tu hi insisties...

Sí, sí, és clar. Els anys setanta havia continuat

FOTO → XAVIER BORRÁS